

Особливості договору транспортного експедирування

Гусар Л.В.
Студентка юридичного відділення
Галицький коледж імені В. Чорновола
М. Тернопіль, Україна

Особливим видом договір перевезення за Цивільним кодексом є договір транспортного експедирування. Згідно зі ст. 929 ЦК - «За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу» [ЦК ст. 929] [3].

Можна визначити, що за даним договором надаються транспортно-експедиторські послуги, які безпосередньо пов'язані з організацією та/або забезпеченням перевезень експортного, імпорного, транзитного, або іншого вантажу, визначеного договором транспортного експедирування [ст.1 ЗУ «Про транспортно-експедиторську діяльність»].

На загальному рівні відповідної галузі права, до якої відносять договір транспортного експедирування, можемо визначити предмет даного договору: це може бути:

- обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом;
- Зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправку або одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням вантажу;
- Надання інших послуг, необхідних для доставки вантажу (зокрема, перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження та вивантаження, сплата мита, зборів і витрат, покладених на клієнта,

зберігання вантажу до його одержання у пункті призначення, одержання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей, тощо) [1 ст.1]. Згідно ст. 8 ЗУ «Про транспортно-експедиторську діяльність», експедитори за дорученням клієнтів:

- «забезпечують оптимальне транспортне обслуговування, а також організовують перевезення вантажів різними видами транспорту територією України та іноземних держав відповідно до договорів (контрактів), згідно з якими сторони мають право використовувати відомі міжнародні звичаї, рекомендації, правила міжнародних органів та організацій, якщо це не заборонено прямо або у виключній формі цим та іншими законами України;
- фрахтують національні, іноземні судна та залучають інші транспортні засоби і забезпечують їх подачу в порти, на залізничні станції, склади, термінали або інші об'єкти для своєчасного відправлення вантажів;
- здійснюють роботи, пов'язані з прийманням, накопиченням, подрібненням, доробкою, сортуванням, складуванням, зберіганням, перевезенням вантажів;
- ведуть облік надходження та відправлення вантажів з портів, залізничних станцій, складів, терміналів або інших об'єктів;
- організовують охорону вантажів під час їх перевезення, перевалки та зберігання;
- організовують експертизу вантажів;
- здійснюють оформлення товарно-транспортної документації та її розсилання за належністю;
- надають в установленому законодавством порядку учасникам транспортно-експедиторської діяльності заявки на відправлення вантажів та наряди на відвантаження;
- забезпечують виконання комплексу заходів з відправлення вантажів, що надійшли в некондиційному стані, з браком, у пошкодженій,

неміцній, нестандартній упаковці або такій, що не відповідає вимогам перевізників;

- здійснюють страхування вантажів та своєї відповідальності;
- забезпечують підготовку та додаткове обладнання транспортних засобів і вантажів згідно з вимогами нормативно-правових актів щодо діяльності відповідного виду транспорту;
- забезпечують оптимізацію руху матеріальних потоків від вантажовідправника до вантажоодержувача з метою досягнення мінімального рівня витрат;
- здійснюють розрахунки з портами, транспортними організаціями за перевезення, перевалку, зберігання вантажів;
- оформляють документи та організовують роботи відповідно до митних, карантинних та санітарних вимог;
- надають підготовлений транспорт, який має додаткове обладнання згідно з вимогами, передбаченими законодавством;
- надають інші допоміжні та супутні перевезенням транспортно-експедиторські послуги, що передбачені договором транспортного експедирування і не суперечать законодавству.»[2] - ст.8 ЗУ «Про транспортно-експедиторську діяльність».

«Сторонами договору транспортного експедирування є клієнт і експедитор.

За визначенням Закону "Про транспортно-експедиційну діяльність" експедитором (транспортним експедитором) є суб'єкт господарювання, який за дорученням клієнта та за його рахунок виконує або організовує виконання транспортно-експедиторських послуг, визначених договором транспортного експедирування. Стаття 932 ЦК також дозволяє експедитору залучити до виконання своїх обов'язків інших осіб. У такому разі експедитор відповідає персі клієнтом за порушення договору.

Клієнтом, у свою чергу, є споживач послуг експедитора (юридична або фізична особа), який за договором транспортного експедирування самостійно

або через представника, що діє від його імені, доручає експедитору виконати чи організувати або забезпечити виконання визначених договором транспортного експедирування послуг та оплачує їх, в тому числі плату експедитору.

Слід розмежовувати учасників договору транспортного експедирування та учасників транспортно-експедиторської діяльності. До перших, тобто осіб, між якими укладається договір транспортного експедирування, належать клієнт і експедитор, коло других набагато ширше - окрім клієнтів та експедиторів, до них належать перевізники, транспортні агенти, порти, залізничні станції, об'єднання та спеціалізовані підприємства залізничного, авіаційного, автомобільного, річкового та морського транспорту, митні брокери та інші особи, що виконують роботи (надають послуги) при перевезенні вантажів.» - https://pidruchniki.com/1546022546279/pravo/dogovir_transportnogo_ekspediruvannya [1 ст.1]

«Перевезення вантажів супроводжується товарно-транспортними документами, складеними мовою міжнародного спілкування залежно від обраного виду транспорту або державною мовою, якщо вантажі перевозяться в Україні.

Такими документами можуть бути:

- авіаційна вантажна накладна (Air Waybill);
- міжнародна автомобільна накладна (CMR);
- накладна СМГС (накладна УМ ВС);
- коносамент (Bill of Lading);
- накладна ЦІМ (CIM);
- вантажна відомість (Cargo Manifest);
- інші документи, визначені законами України.

Факт надання послуги експедитора при перевезенні підтверджується транспортним документом або комплектом документів (залізничних, автомобільних, авіаційних накладних, коносаментів тощо), які відображають шлях прямування вантажу від пункту його відправлення до пункту його

призначення (ст. 9 Закону "Про транспортно-експедиційну діяльність").» - [1 ст.1].

Література:

1. https://pidruchniki.com/1546022546279/pravo/dogovir_transportnogo_ekspediruvannya
2. ЗУ « Про транспортно-експедиторську діяльність».
3. Цивільний кодекс України.